

Naročnina

za državo SHS:

za celo leto naprej Din. 120—

za pol leta " " " 60—

za četrt leta " " " 30—

za en mesec " " " 10—

za inozemstvo:

za celo leto naprej Din. 216—

za pol leta " " " 108—

za četrt leta " " " 54—

za en mesec " " " 18—

Sobotna izdaja:

v Jugoslaviji " " Din. 15—

v inozemstvu " " " 33—

Posamna štev. 75 par.

SLOVENE

Cene inseratom:

Enostolpna petilna vrsta mal

oglasil po K 4— in K 6—

veliki oglasi nad 45 mm vi-

šine po K 8—, poslana itd.

po K 12—

Pri večjem naročilu popust.

Izba je vsak dan izvzemši

ponedeljka in dneva po praz-

niku ob 5. uri zjutraj.

Mesečna priloga: Vestnik SKS.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; neizbrana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. tel. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hrane.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš.
Zagreb 39.011, Sarajev 7563, Praga in Dunaj 24.797

Radić.

Razni pojavi v hrvatski republikanski seljački stranki, dasi so jih na zadnjem kongresu v Zagrebu potlačili, kažejo na to, da se tam začena razkroj. Očitki, ki jih je vrgel Radić javno v obraz bivši član njegove stranke, poslanec Häusler, bodo delovali dalje in imeli svoj vidni efekt. To zato, ker gre ves razvoj radićevstva točno v oni smeri, ki jo je ta bivši pristaš predsednika »hrvatske mirotvorne republike« v svoji izjavi ožigosal.

Stepan Radić je posebne vrste človek, ki spada zato tudi v posebne vrste razmere, nikakor pa ne v normalno tekoče javno življenje. On je brez stalnih smernic, nemiren, se more navdušiti zaporedoma za najbolj nasprotujoče se reči, do boleznosti zaljubljen sam vase, nepreračunljiv in kakor bomba, o kateri ne veš, kdaj se razpoči. On more igrati naravnost bleščečo vlogo kakor kak Cola di Rienzi v neizšolani, navadni, dobrodušni in sangvinični sredi kakor je hrvatski seljak, ki je po krivdi razmer bil do zadnjih časov brez duševnega vodstva. Tukaj je vsak gospodar, kdor se zna artistično prilagoditi danemu razpoloženju.

Tako razpoloženje je na Hrvatskem po osvobojenju ustvaril brezobzirni pobičevski centralizem, velesrbska struja in brutalni režim po vzorcu svoječasnega kluenovstva. Hrvati, ki se radi in hitro razvnamejo, so bili l. 1918/19 najbolj navdušeni za pristno jugoslovansko misel in so bili tem bolj razočarani, ogorčeni in užaljeni v svojih najsvetejših čustvih, ko je mesto jugoslovanskega kurza, mesto ere svobode in razmaha vseh ljudskih sil prišlo batinaštvo, korupcija, nesramno izrabljanje narodnih gesel v osebne svrhe, socialna reakcija in policijska vlada. Skrajna reakcija proti temu sistemu, ki je po krivici nosil na sebi pečat srbstva, je rodila tisto duševno razpoloženje, sredi katerega se je Radić povzpela z lahkoto do višine. Spor med Hrvati in Srbi, ki je v resnici spor med Hrvati in velesrbskim režimom, neti radićevstvo; čim pa se okrepi zavest na obeh straneh, da se ta spor spravi s sveta, čim več resnih in poštenih mož se zbere, da ta režim vrže, tem bolj se izpodkopijujejo tla radićevstvu, in ta moment zdaj tudi res, nastopa in z njim spoznanje v vrstah hrvatskih seljakov.

Hrvatski seljak je namreč po radićevstvu obojen na pasivno abstinenčno politiko, dočim se krog njega vrši, dasi v velikanskih težavah, živahno državno življenje, ki kljub vsemu gre nasproti konsolidaciji; edina ovira je režim in ravno tega Radić ne pomaga vreči, marveč mu sam pomaga, da si daljša življenje! Občinski odbori funkcionirajo, županije poslujejo, davčna administracija funkcionira in še kakol, pokrajinska vlada dela; in ker se Radićevo seljaštvo mora na njegov diktat od vsega tega abstinirati, se od tega seveda okorišča režim: veliko občin je v rokah komisarjev, županije v rokah Pribičevićevih kreatur, vsi organi javne oblasti pomagajo centralizmu. Dočim pa celo voditelji radićevščine, razni advokati, prisegajo kralju in državi, da morajo vršiti svoje posle in se okoriščejejo od državnega življenja, delajoč dobre dobičke, se seljaku cedijo samo sline po onih boljših časih, katere mu slika Radić v svojih — memorandumih na vesile, katere jim ne posvečajo tiste pozornosti, kakor to Radić lahkovernim svojim seljakom dopoveduje.

Okorišča se pa ne samo manjši voditelji; okorišča se v državi, katero negira, sam voditelj, ki je danes veliki buržoa in snuje veliko banko. Hrvatski seljak, ki je pa ne po svoji krivdi vzgojen v anti-gospodskem duhu, je za take reči jako občutljiv in to utegne Radića najprej pokopati. Kajti on je posebne vrste karakter tudi v tem oziru; on namreč ne spada med one idealiste in fantazije, kateri žive in umirjo brez d'narja, ampak ima tudi dober talent za gmojne dobrine, ki jih more nesti javno delo, zlasti če je osnovano na sami lahkovernosti in netenju strasti primitivnih mas.

To spoznanje se je danes v hrvatskem seljaštvu že zablestelo: Häusler je očito izjavil, da Radićev »non-cooperation«, Radićeva abstinencia in pasivnost, kjer gre za

velike javne koristi, ne doprinaša narodu koristnih rezultatov; da se je ta politika izkvarila v golo osebno malikovanje Radićeve osebe; da je danes tudi republikanstvo temu možu še krinka, pod katero ustvarja sebi dobro eksistenco; da se vse delo za seljaka pri njem danes osredotočuje v izdajanju dobičkanosnih koledarjev; da on kot »izraziti kapitalist« tudi nima socialnega programa niti za seljaka niti za delavca, ki ga ta mož mrzi, ker so mu v tem oziru dobrodošle demagoške fraze, češ, da delavec danes samo rad je, ne pa dela.

Mi bi dodali, da se bo radićevstvo samo ubilo tudi ob tem, da je pač ustvarilo politično organizacijo, da pa po zgledu ostalih »gospodskih strank« na Hrvatskem nima nobene osnove v kulturnem delu. Edina kulturna hrana mu je »Slobodni

Dom«. Tukaj je morda najslabša stran radićevstva, ki je pa stranka ne bo premagala, ker sama nima nobene pozitivne idejne podlage. Ko se večina hrvatskega seljaka otrese diktature tega nesrečnega človeka, se bo po naravi stvari obrnila k pučki stranki, ki mu vse to nudi, ki ima marljive javne delavce in ne take lenobe, kakor so Radićevi agitatorji, ki se jim ne ljubi v parlament, kjer treba proučevati nebroj zakonskih predlogov, intervenirati, korespondirati, ustvarjati zveze s celim svetom, konferirati, ustvarjati in izkoriščati razne situacije, se pripravljati za debate itd. — delo, ki zahteva težkih žrtev, ubija zdravje in veliko stane, je pa v resnici prid ljudstvu.

Tudi to vedno bolj spoznava hrvatski seljak in zato se radićevstvo ne bo obdržalo. Pamet bo zmagala.

Razburjenje vsled Pašičeve molčečnosti.

Belgrad, 28. sept. (Izv.) Ni dvoma, da se nahajamo pred usodopolnimi dogodki na Balkanu. Semkaj prihajajo vesti ena alarmantnejša od druge. Ljudstvo jih bere in posluša s strahom in ne ve, kaj bo prinesel jutrišnji dan. Vsa pozornost je obrnjena na bližnji vzhod. V političnih krogih postaja nervoznost vedno večja, ker ministrskega predsednika Pašića še ni v Belgrad, a brez njega ne morejo nič definitivnega skleniti, tako da se niti ministrske seje ne vrše. V začetku se je mislilo, da bo vlada po povratku dr. Ninčića zavzela svoje stališče napram orientskemu vprašanju. Zdi se pa, da niti dr. Ninčić sam ne vé, kako in kaj. Vse, kar je povedal, je to, da je vedno in vedno naglašal, da

med njim in Pašićem ni nobenega nesoglasja v orientskem vprašanju. To Ninčićev ponovno naglašanje vzbuja v političnih krogih sumnje, da je Pašić zavzel baš protivno stališče, a da o svojih pogajanjih in sklepih ni nikogar obvestil, niti vprašal za razpoloženje ljudstva. Nekateri listi, ki se pečajo s stališčem vlade, odkrito pišejo, da ni izključeno, da bo naša vlada, ako se razmere zaobrnejo v korist Angliji, spremenila svoje dosedanje stališče. Vlada da se doslej ni angažirala na nobeno stran in da ima proste roke. Verjetno je, da bo Pašićev prihod prinesel v našo notranjo in zunanjo politiko znatne spremembe.

Revolucija na Grškem.

KAKO SE JE ZAČELA REVOLUCIJA. — ODPSTOP KRALJA JE ZAHTEVALA ARMADA. — TUDI PRINC PAVEL ZAPRT.

Atene, 28. (Izv.) Grške čete z Mitilen in Kiosa so se v spremstvu vojnih ladij izkrcale v Lavrionu in drugih pristaniščih v okolici Aten. Okolniska »Lemnos« je poslala vladi ultimatum, v katerem je zahtevala odstop kralja in vlade. Ob 9 zvečer se je sešel ministrski svet pod predsedstvom kralja. Prisostvoval je tudi vrhovni poveljnik Papulos. Na seji je ministrski predsednik kratko javil, da je vlada odstopila in da je Papulos pooblaščen, da se pogaja z revolucionarji. Papulos je takoj odpotoval v Lavrion. Ko se je vrnil v Atene, je sporočil, da revolucionarji zahtevajo odpoved kralja Konstantina in imenovanje nove vlade pod predsedstvom venizelističnega generala Niderja.

Solun, 28. (Izv.) Tukajšnja garnizija se je pridružila revolucionarjem. Vojaško gibanje vodijo skupno rojalisti in revolucionarji. Konstantinov tretji sin Pavel je bil na šolski ladiji »Eli« ujet.

Solun, 28. (Izv.) General Frangel in vojaški poveljnik v Mitlenah sta aretirana, ker sta se uprla revolucionarnemu gibanju.

KONSTANTINOVA IZJAVA.

Atene, 28. septembra. (Izvirno) Predsedniku ministrskega sveta je kralj Konstantin dal sledečo izjavo: Nemiri na Grškem so povzročeni radi nesreče v Mali Aziji ter iz bojazni za usodo Tracije, ker je mogoče, da v slučaju mojega odstopa zavezniki Grški pridejo na pomoč. Uvidevajoč vse to, se odpovedujem prestolu. Kralj je izdal tudi proglas na grški narod, v katerem naznanja svoj odstop in določa, da naj njegov najstarejši sin Jurij izvršuje kraljevo oblast.

KONSTANTIN SE NASELI V AMERIKI.

London, 27. sept. (Izv.) »Daily Mail« je zvedel, da se namerava razkralj Konstantin naseliti v ameriških Združenih državah. Pogajanja z Washingtonom so že v

teku. Pri tem gre Konstantinu na roko njegova sestra princezinja Cristoforo, ki je vdova po ameriškem veleindustriju. Princezinja je ponudila bratu Konstantinu, da se nastani na njenem posestvu v okolici Newyorka.

KRALJ KONSTANTIN ZAPRT.

London, 28. sept. (Izv.) Iz Aten poročajo, da so kralja Konstantina zaprli. — Med nemiri je bil ubit tudi en minister.

PRINC JURIJ SPREJME KRONO.

Atene, 28. sept. (Izv.) Prestolonaslednik Jurij je izjavil, da je pripravljen sprejeti krono.

GRŠKA VOJSKA IN MORNARICA PRESLI K UPORU.

Pariz, 27. sept. Agencija »Currier« poroča, da je poleg kralja odstopila tudi grška vlada. Kralj je zahteval, da bi se mu izročilo poveljstvo v Traciji.

Grške čete so zapustile Mitilene, Kios in Solun ter se uprle. Pridružila se jim je tudi vojna mornarica. Gotovo je, da uporabniki pozovejo Venizelosa, naj prevzame vlado.

Tudi Reuter poroča, da se je grška vojska uprla. Revolucija se je začela v Mitlenah in se razširila na Solun. Čete je pregovoril na revolucijo sem general Koutsis. Tudi več vojnih ladij se je pridružilo upornikom.

GRŠKE ŽELJE IN GROZJE.

Atene, 28. septembra. (Izvirno) V tukajšnjih političnih krogih so uverjeni, da bo Jugoslavija za vsako ceno priskočila na pomoč grškim interesom. Grška vlada trdno upa na to. Uverjena je, da Kemal-paša ne bo sprejel pogojev, ki so mu jih predložili zavezniki. Če jih ne sprejme, bo s tem nastalo na Balkanu novo razpoloženje. Grški narod pa bo znal ceniti ravnanje Jugoslavije.

Položaj v orientu.

VSTAJA V CARIGRADU.

Carigrad, 28. sept. (Izv.) Tu se je pričela vstaja. Vrše se hudi poulični boji. Armenci so oboroženi z najmodernejšim orožjem. Kljub dementiju od strani Angleške se trdi, da so orožje razdelili Angleži.

PRED KEMALOVO OFENZIVO.

London, 27. sept. »Daily Mail« poroča, iz Carigrada, da je Kemalov zastopnik Ahmi bej izjavil, da Turčija ne more pristati na demobilizacijo Marmarskega morja, ker bi to pomenilo obkolitev Carigrada. Pošiljanje britanskih sil mora nehati tekem konference.

Ako mirovna pogajanja ne bodo uspela, se po vsej priliki v soboto 30. septembra začne njegova ofenziva. Kemalov poveljnik general Nureddin je opozoril grške oblasti, naj zbirajo begunce in jih odpravijo pred 30. septembrom, ker preti drugače nevarnost, da se izvrši nad njimi pokolj.

KEMAL-PAŠA NE PRIZNAVA NEUTRALNE CONE.

London, 28. sept. (Izv.) Iz Carigrada poročajo: Mustafa Kemal je izjavil na noto generala Harringtona glede izpraznitve Canaka, da nevtralne cone po prizna. Prišlo se je, da so angleške čete porušile poslopja in ceste ter končno zagotovili, da bo skušal vsak spopad preprečiti. General Harrington se mu je za to zagotovilo zahvalil in izjavil, da je pripravljen priti na osebni razgovor s Kemal-pašo. Čas in kraj naj določi Kemal.

KEMAL-PAŠA SE UDELEŽI KONFERENCE.

London, 28. sept. (Izv.) »Daily Mail« poroča iz Carigrada: Mustafa Kemal je potom Hamid beja obvestil zaveznike, da je osebno pripravljen sprejeti vabilo na konferenco. Preden pa bo odgovoril oficijelno, mora vprašati angorsko narodno skupščino.

STALIŠČE FDANCIJE.

London, 28. (Izv.) Danes se je vršil razgovor med lordom Curzonom in francoskim poslanikom. Konstatiralo se je, da sta Anglija in Francija popolnoma edini glede odredb, ki so potrebne v svrhu varstva tujih kolonij v Carigradu kakor tudi glede sredstev, katere so umestna, da se orientska kriza uspešno reši.

ANGLEŠKE VOJAŠKE ODREDBE.

London, 28. sept. (Izv.) »Reuter« poroča, da so trije bataljoni pehote iz Aldershot odpotovali v Turčijo.

London, 28. sept. (Izv.) Iz Carigrada poročajo: Deset enot angleškega atlantskega brodovja je priplulo v Carigrad.

London, 28. (Izv.) Iz Malte je odplula 3. flotilja razrušilcev, 3 križarke in 1 podmorski čoln. V Carigrad je dospela 1. flotilja razrušilcev, kar je veliko doprineslo k pomirjenju prebivalstva.

ANGLIJA POPUŠČA.

London, 28. sept. (Izv.) Ministrski svet se je včeraj pečal z orientskim vprašanjem. Kakor se čuje, ministrski svet napram ruski zahtevi ne bi zavzel odklonilnega stališča, če bi zavezniki upoštevali rusko noto.

PAPEŽ ZA POSPEŠENJE MIRU.

Rim, 27. sept. Sv. oče Pij XI. je potom državnega tajnika Gasparrija brzojavil Mustafa Kemal in ga prosil, naj pospeši mir in prepreči vsako nadaljno prelihanje krvi.

Ameriška pomožna akcija.

Newyork, 28. sept. (Izv.) 12 torpednih rušilcev z municijo in živili je odplulo proti Carigradu, da štiti ameriške državljane in razdeli živila med potrebne.

Dr. Beneš o avstr. vprašanju.

Dunaj, 28. (Izv.) Čehoslovaški ministrski predsednik dr. Beneš je v razgovoru z dopisnikom dunajske »Börse« o stanju avstrijskega vprašanja izjavil: Zelo me veseli, da vprašanje kredita Avstriji stoji tako nepričakovano dobro. Avstrija pa mora vedeti, da je v slučaju, če bi se kreditne

Bajram Cur — strašilo?

Belgrad, 28. (Izv.) Bajram Cur je izdal na muslimane oklic, v katerem jim veli, da je sedaj prišel čas osvoboditve, ter pozivlje vse muslimane pod orožje. Vlada se

sklicuje na ta oklic pred zavezniki, češ koliko je vredna nevtralna cona.

SILEN VIHAR.

Halifax, 28. sept. (Izv.) Na Bermudskih otokih je divjal silen orkan, ki je napravil za 10 mil. dolarjev škodo.

akejja ponesrečila, ta pomoč zadnja. Nadljevjanje sedanjega sistema vodi Avstrijo v gotovo pogubo, zato je bodočnost v rokah Avstrije same.

Kralj ne gre v Bukarešto.

Belgrad, 28. septembra. (Izvirno) Vaš dopisnik je izvedel, da se kralj Aleksander ne bo udeležil kronanja rumunskega kralja.

VPRAŠANJE KRALJEVE ŽLAHTE.

Belgrad, 28. septembra. (Izvirno) Vesti o odstopu kralja Konstantina so napravile globok vtis ne toliko radi osebe Konstantina samega, marveč radi novega kralja Jurija. Kakor je znano, je nova kraljica Jelisava sestra naše kraljice Marije. Radi ozkih rodbinskih zvez bi lahko prišlo do spremembe v stališču naše vlade napram Grški in orientnemu vprašanju.

Vtis dr. Koroščeve izjave.

Belgrad, 28. sept. (Izv.) Izjava dr. Korošča na celjskem shodu je napravila ugoden vtis na vse politične in diplomatske kroge. Vaš dopisnik je imel priliko, da se je z večji uglednimi politiki razgovarjal o tem in vsi so povdarjali, da bi moral odločno Koroščevo izjavo, da se država ne sme spuščati v pustolovska podjetja, vsak drugi politični vodja odkrito in iskreno priznati. Istotako je umljivo, da je Koroščevo izjava v šovinističnih krogih izzvala ogorčenje. »Vreme« prinaša celo Koroščevo izjavo o zunanji politiki.

Odbit kredit vladi.

Belgrad, 28. septembra. (Izvirno) Na seji Narodne banke je vlada zahtevala kredita 200—300 milijonov Din za nujne potrebe ter za prehrano pasivnih krajev. Odbor Narodne banke je ta predlog odbil. Na predlog finančnega ministra se bo s tem predmetom bavila še ena seja.

Sklepi finančnega odbora glede plač vseučiliških profesorjev.

Belgrad, 28. (Izv.) Danes popoldne se je vršila seja finančnega odbora. Sklenjeno je, da dobe redni in izredni vseučiliški profesorji 75 odstotkov, docenti in ukazni asistenti pa 50 odstotkov več kot drugi uradniki z isto plačo. Dalje so sklenili, da vdove po državnih uradnikih dobe poleg mesečne pokojnine in miloščine tudi mesečne draginjske doklade, ako jih je mož užival. Vsem uradnikom, ki pridejo službeno v Belgrad, se priznajo potni in selitveni stroški. — S tem so bile seje finančnega odbora zaključene. Prihodnja seja bo sklicana po potrebi.

Protić o Davidovičevi izjavi.

Belgrad, 28. (Izv.) V današnjem »Radikalu« se peča Stojan Protić z izjavo g. Davidoviča, katero je podal vašemu dopisniku. Protić pravi, da je vsakdo mislil, da se v zagrebški resoluciji zato niti z besedo ne omenja revizija ustave, da se olajša stališče g. Davidoviča napram Pribičeviću. Sedaj pa prihaja Davidovič z izjavo, da resolucija ne pomeni revizije ustave in da je to zasluga Srbijancev, ki so sodelovali na zagrebškem kongresu. Človek se mora čuditi, kako more dati tako izjavo šef stranke, ker je za vsakega jasno, da je

zagrebška resolucija revizionistična. G. Davidovič je s tem napravil slabo uslugo Hrvatom in zagrebškemu kongresu.

Prvi strel v demokratskem klubu.

Belgrad, 28. septembra. (Izvirno) Danes popoldne se je vršila seja demokratskega kluba pod predsedstvom dr. Krstelja. Seja je bila sicer zelo slabo obiskana, zato pa toliko bolj burna. Razpravljali so o sporu med Davidovičem in Pribičevićem, a niso prišli do nikakih sklepov. Nato so razpravljali o vzhodnem vprašanju. Kaj so sklenili, se ne ve.

Intrige samostojnežev.

Belgrad, 28. septembra. (Izvirno) Poslanec Jugoslovanskega kluba Stanovnik je interveniral pri ministru za javne zgradbe radi ceste Horjul—Vel. Ligojna—Polhov gradec—Črni vrh. Minister za zgradbe je svojčas poslancu Stanovniku zagotovil, da v to potrebne vsote pridejo gotovo v proračun. Toda vsled intrig in spletke samostojnežev se je zgodilo, da so se te postavke v proračunu črtale. Sedaj je poslanec Stanovnik pri ministru vnovič energično posredoval. Minister je poslancu zagotovil, da se gradbeni direkciji v Ljubljani nakaže 575.000 Din za dograditev te ceste.

Spomenica Zveze državnih uradnikov.

Belgrad, 28. sept. (Izv.) Zveza državnih uradnikov je poslala zakonodajnemu odboru memorandum, naj se stori vse, kako rešiti uradniško vprašanje z ozirom na neurejeno finančno stanje, a posebno glede sprememb v zakonskem načrtu. Spomenica zahteva z ozirom na nestalno vrednost papirnatega dinarja, naj se plače izplačujejo v razmerju zlatega dinarja, ter da se določi maksimum in minimum za vse kategorije državnih nameščencev. — Spomenica izraža tudi zahtevo, da se izvrši redukcija 15.000 do 20.000 državnih uradnikov in sicer na podlagi principa italijanskega zakona: Vsak reducirani uradnik mora dobiti nadplačo v iznosu tolikega števila mesečnih plač, kolikor let je služil. Uradnikom, ki so bili v vojni, se mora vsota izplačati dvojno.

URADNIŠKO VPRAŠANJE.

Belgrad, 28. sept. (Izv.) Danes dop. je imel pododbor za uradniško vprašanje svojo sejo. Nadaljevala se je razprava o posameznih členih. Sprejeto je bilo tretje poglavje. Odslej se bodo seje vršile vsak dan do sestanka zakonodajnega odbora.

FINANČNA KONTROLA NAD AVSTRIJO

Ženeva, 28. sept. (Izv.) Društvo narodov bo organiziralo finančno kontrolo v Avstriji. Sedež kontrolne komisije bo v Ženevi, na Dunaju pa bo imela komisija svojega delegata.

ČEHOSLOVAŠKI PARLAMENT.

Praga, 28. (Izv.) Dnevni red prve prihodnje seje češkoslovaškega parlamenta obsega med drugim sledeče točke: Delna sprememba določil za osebni davek, pogodbe z rusko republiko in pogodba z ukrajinsko republiko.

ZNIZANJE DELAVSKIH PLAČ NA ČEŠKEM.

Praga, 28. (Izv.) Pri pogajanjih med delavci in delodajalci v Kladnem se je dosegel sporazum, po katerem se delavske plače znižajo za 22 odstotkov.

OBMEJEN SPOR MED ČEŠKO IN POLJSKO.

Praga, 28. (Izv.) Pri določanju meje med Češkoslovaško in Poljsko se glede meje severno od Javorina niso mogli zediniti. Razmejivna komisija je kljub češkemu protestu sklenila, da bo sama določila mejo.

NOVI SOVJETSKI ZAKONI IN ODLOKI O CERKVI.

Helsingfors. V Rusiji so objavili nov kazenski kodeks, ki vsebuje med drugim naslednje člene: Čl. 121. »Poučevanje mladoletnih in sploh nedoraslih oseb v verskih pojmih bodisi v državnih ali zasebnih šolah se kaznuje s težko ječo do enega leta.« — Čl. 124. »Izvrševanje verskih obredov v državnih institucijah in podjetjih ali nameščanje kakoršnihkoli religioznih slik in tiskov v teh institucijah se kaznuje s težko ječo do 3 mesecev ali z globo do 300 rubljev v zlatu.«

Komisariat za delo je izdelal dekret, ki strogo prepoveduje, da bi v cerkvah samostanih, sinagogah itd. pri službi božji sodelovali — bodisi prostovoljno bodisi proti plačilu — osebe, ki še niso dopolnile 18. leta.

Velikanska eksplozija.

Spezia, 28. sept. (Izv.) V St. Toresa med Muzio in Bertusovo je danes ponoči ob 3. uri udarila strela v zalogo razstrelil. Nastala je velikanska eksplozija, ki je porušila utrdbo Falconara. Človeške žrtve so številne, škoda velikanska.

V.

Belorusija.

I.

V današnji dobi splošnega nezadovoljstva, ko še niso usahli potoki ljudske krvi, prelite v svetovni vojni, se nam vedno objavljajo novi svetovi, novi problemi, da novi narodi. Resnica je, da ta zgodovinski kalejdoskop ravno vsled svoje neprestane spremenljivosti odbija, ravno tako tudi, da uspeva ljudsko zmožnost za razumevanje problemov, ki so v njem zapopadeni. Eden takih problemov je problem beloruski, oziroma problem beloruske samostojnosti. Je to problem 12 milijonskega naroda, naseljenega med Rusi in Poljaki in bo sigurno v bodočnosti igral veliko vlogo na slovanskem vzhodu tako na političnem in gospodarskem, kakor tudi na kulturnem polju; mislim tukaj na unijo, ki je med Belorusi jako razširjena.

Problem politične samostojnosti Belorusov je naletel iz politične simpatije do Poljakov na mednarodnemu forumu na trdo skalo in je šele pozneje z izbruhom velike ruske revolucije leta 1917. zadobil nekaj razumevanja, ki je vsled propagande beloruskih kulturnih delavcev rastle, tako da dobimo leta 1918. 25. marca proklamacijo samostojne »beloruske ljudske republike«. Če hočemo razumeti potek tega gibanja za samostojnost beloruskega naroda, se moramo nujno ozreti v slavno in tudi žalostno zgodovino tega naroda, ki

je žalibog v našem javnem življenju jako malo znana. Podajam tukaj splošen obris zgodovine beloruskega naroda.

Belorusi so nam kot kompakten narod znani iz 9. stoletja. V 11. stoletju so organizirani v mogočno kneževino Polocko (Polock na Džvini), ki se je razprostirala v gornjih delih reke Džvine in Dnjepra. V 13. stoletju se spojijo Belorusi prostovoljno z Litvini. Nova državna tvorba se uradno naziva »Litva« in je kot taka znana v zgodovini poljske »res pospolite«. V resnici pa razven imena »Litva« v tej novi državni tvorbi nič litovskega ni bilo, ker so Belorusi, številčno in kulturno silnejši, prevzeli v svoje roke tako notranjo kakor tudi zunanjo politiko. Dokaz za to nam je, da se je beloruski jezik uveljavil kot uradni jezik na dvoru kneza, v cerkvi, v pravosodstvu (znani »statut litewski«) v šolah, z eno besedo povsod v javnem življenju. Ker so bile kulturne razmere jako urodne, prvači Belorusija kulturno v 16. veku vsem vzhodnim Slovanom. Iz istega časa pa datira tudi začetek borbe z protivniki kneževine litovsko-beloruske, ki so se bali kulturno visokega sosedu in mu bili nevoščljivi dobrega gospodarskega stanja. Največji sovražniki z ene strani so bili križari (Nemci), z druge strani Rusi. Sosednja Poljska »res pospolita«, ki se je začela nagibati k razpadu, je sklenila izkoristiti težave svojega sosedu in mu pomagati, seveda na račun državne unije. Ta unija »równego z równym«, kakor so jo imenovali Poljaki, je trajala toliko časa, kolikor je poljsko magnatstvo potrebovalo, da se udomači in usidra, potem je pa bila »Litva-Belarus« nasilno podjarmljena in prisiljena odpovedati se vseh pravic, ki so izhajale iz prostovoljnega pristopa k Uniji.

Od tukaj se začne boj med privilegirano kolonizacijo, podpirano od magnatov na eni, in belorusko kulturo na drugi strani. Višji stanovi — sicer ne vsi — so se hitro prilagodili novemu režimu, ostali stanovi, meščanstvo in pa kmetje, niso bili zmožni se upreti tujemu vplivu in nasilju, ker so bili od magnatov bodisi odvisni (meščani), bodisi podložni (kmetje-chlopi). Čez nekaj časa pa je ostal verni sin svojega naroda edino kmet, ki ni opustil niti beloruskega jezika niti običajev. Tako vidimo na koncu 17. stoletja popolno propast vsake tudi najmanjše samostojnosti beloruskega naroda in z njim naravno propada tudi narodna samozavest. Nastopila je žalostna in temna doba.

Minilo je stoletje. Poljska neha existirati kot politična državna tvorba in beloruski narod zamenja poljski jarem z ruskim. Spremembe ni čutil narod nobene. Suženstvo je zamenjalo suženstvo. Na srečo to stanje ni trpelo dolgo. Gesla ravnopravnosti in svobode, ki so elektrizirala narode za časa francoske revolucije, so zbudila tudi med Belorusi svoj odmev. Doba napoleonska je dala narodu dosti veliki impuls, ki se pa ni mogel izkoristiti, ker je manjkalo narodu naravnih voditeljev to je, inteligence, in sploh v tistem času tako imenovanih višjih stanov, zlasti pa ker ni bilo prave orientacije v narodovi ideologiji. Narod je bil pripuščten samemu sebi in zato tudi prilike ni mogel izkoristiti. Vendar popolnoma brez sledu ta vpliv francoske revolucije ni

Packa.

17

Francoski napisal René Bazin — Poslovenil A. B.

(Dalje.)

Ne vem, koliko časa sem tako razmišljal. Gozd okoli molči, le roj mušic brenči okoli spečega Lamprona, nič se ne premika, nič se ne glasi okoli naju. Vse srka molče iz čaše poldanskega solca.

Od daleč in nerazločno začujem govorjenje. Vstanem in se po volje plazim pod bukvami in lešniki proti robu stezice.

Po poboju, po poti, ki jo senči gozd, prihajata počasi dva šetalca. Radi oddaljenosti morem razločiti samo to, da je možki v površniku, ženska v sivi obleki in mlada, sodeč po gibčnosti, s katero hodi. In vendar mi nekaj pravi, da je to ona.

Skrijem se, onadva se približata. Res je ona, opira se na očeta in se ljubko pogovarja. Srečna je, da je ušla iz Univerzitetne ulice. Gleda naravnost, oči ima široko odprte. On gleda nanjo, ona mu je bolj na umu kot bujna pomlad; če solnce posveti nekoliko globlje v senco, zavije Charnot na desno, od časa do časa jo vprašuje:

»Ali nisi trudna?«

»Ko boš trudna, se usedevala, otrok moj. Ali ne hodim preurno?«

Ona zanika še enkrat, se posmeje in zopet gresta dalje.

Kmalu zavijeta s poti in kreneta po stezi, izgubim jo izpred oči. Tedaj se vse okrog mene zamrača, neizmerna žalost se mi naseli v srce, zatisnem oči in se — Bog se usmili — razjokam.

»Ta je lepa, lepo si me speljal« se oglasi Lampron za mojim hrbtom.

»Kako speljal?«

»Ne zdi se mi lepo, da me jemlješ s seboj k sestankom.«

»Sestankom? Kakšnim?«

»Menda ne boš trdil, da si prišel semkaj slučajno?«

»Čisto slučajno.«

»In ravno ob času in na kraju, kjer je morala ona mimo?«

»Ali hočeš dokazov? Ta deklica je gospodična Charnotova.«

»In kaj zato?«

»In kaj zato! Moj dragi, po onem edinem obisku nisem nikoli več govoril z njo; tudi videl sem jo le enkrat, za hip, na ulici. Vidiš torej, da tu ne more biti govora o kakem sestanku. Jaz sam sem najbolj začuden. Zgolj slučaj ali prijazna usoda je povabila to lepoto, to svetlobo, ta vetrič, vse aprilove ljubkosti, da jo je privlela hkrati z nama v gozd.«

»In zato se jokaš?«

»Ne zato.«

»Zakaj pa?«

»Ne vem.«

»No, ti veliki otrok, ali naj ti jaz povem: ti jo ljubiš!«

»Zares, mislim, da imaš prav, Silvester. Priznam ti to, saj si moj najboljši prijatelj. Ta stvar se že dolgo pleče, mogoče od onega dne, ko sem jo videl prvič. Na začetku se mi je vedno pojavljal njen obraz in jaz sem ga rad gledal. Kmalu mi to ni več zadostovalo. Želel sem videti njo samo, iskal sem jo po ulicah, po trgovinah, po gledališčih. Slepil som še samega sebe,

pravil sem si, da jo hočem le prositi odpuščenja, da bi ne imela po mojem odhodu iz Pariza o meni tako neugodnega mnenja, kot sem si ga bil takrat zaslužil... Ali sedaj, Silvester, sedaj se vse te ničeve bajke razblinijo, sedaj poznam resnico: ljubim jo!«

»Nobenega dvoma ni več, moj dragi; jaz sem storil isto pot: ni več dvoma.«

Obmolnil je. Njegove oči blodijo po daljnih gozdovih, mogoče tudi v daljnih spominih. Kakor da je senca zastrla njegovo možko postavbo, toda le za hip, potem pa se otrese žalosti in mi reče s svojim običajnim smehljajem:

»Torej sedaj je zares?«

»Da, in še zelo.«

»Pri moji veri, nič čudnega: lepa je, ta tvoja izvoljenka.«

»Ali ni res, da je ljubka?«

»Več kot to, prijatelj: dražestna. Ali si kaj poizvedel o njej?«

»Da slabo pleše.«

»Nekaj je tudi tol«

»Oh, kaj za tol!«

»Dobro torej, poizvedi še o ostalem, govori z njo, razodeni se ji, prosi za njeno roko in poročita se!«

»Moj Bog, kako si uren, Silvester!«

»Dragi moj, to je najboljši in najmočnejši način: končati je treba čimprej s temi sanjavi idilami, ali jih brez posebnih bolečin pokopljati ali pa srečno pripraviš do zakonskega pristana. Da sem na tvojem mestu, bi začel že jutri.«

»In čemu ne že danes?«

»Kako misliš?«

»Dohitiya ju, da ju ysaj vidiva.«

Zasmejal se je.

»V mojih letih naj še letam za deklami! Pa bodi, sam sem ti dal ta nasvet, pojdiva!«

Prekoračiva pot in jo mahneva po sredi gozda.

Lampron je včasik slovel med lističji mi lovec rimske Kampanje radi svoje neumorne gibčnosti. Tudi danes bi šel V par skokih me prehitil. Vidim ga, kako skače čez trnje, kako s svojo palico kladi mlade hrastove poganjke. Zdaj pa zdaj se ozre name, ki se imam veliko več boriti: trnje me zbada, noge se mi zapletajo, veje me ustavljajo. Fazan zleti kvišku, Lampron se ustavi.

»To je lepol« vzklikne. »Toda, pozor! Bodiva opreznajša, da ne bova plašila divjačine. Še par sto korakov, pa bova na stezi, po kateri sta šla.«

In res mi po petih minutah, skriš za debelo bukvijo, telegrafira:

»Tu stal«

Jeanna in gospod Charnot sedita na izruvanem deblu ob stezi, ki komaj vidno teče ob gozdnem robu. Obrnjena sta s hrbtom proti nama. Oče sedi sklonjen, palico s paradižnikovim nastavkom ima zasajeno v zemlji in čita iz knjige, ki je ne moreva videti. Jeanna je napol obrnjena k njemu in ga posluša, pozorno, nepremično. Obrs njenega obraza se začrtava v nebesni jaslini. Globoka gozdna tišina nas obdaja in glas starega učenjaka prihaja prav do mojih ušes:

»— Nato je govoril Odisej beli Navzikaži naslednje okretne besede:

ostal. Po močnih osebnostih, ki so razumele potrebo časa, se je del inteligence, solane v inozemstvu, zavedel svoje dolžnosti in začel v prvi polovici 19. stoletja z velikanskim delom prebujenja naroda, ki se je moralo omejiti le na tajno organizacijo, ker nesrečni carski režim nikakor ne bi dovolil javnega dela med beloruskim narodom. Narod se je začel kulturno dvigati, samozavest naroda, zlasti kmečkega ljudstva, je rasla, tako da niti najgajke kozakov niso mogle zatreti širjenja ideje svobode in samostojnosti. Sibirija in ječe so se polnile, vrste narodnih delavcev so pa tem bolj rastle. Prišla je prepoved svobode tiska v domačem jeziku; pomagalo ni nič. Narodna literatura se je dalje tiskala v tujini in importirala tajno v domovino. Ruska revolucija leta 1905 je sicer res prinesla Belorusom svobodo tiska, ali pod tako cenzuro, da se ni dala ta svoboda izkoristiti skoro nič. Vendar nekaj je prinesla ta svoboda dobrega s seboj. Ljudstvo je smelo knjige, potrjene od cenzure, čitati in tako je zašla tiskana beseda med široke narodove plasti in krepila njegovo narodno samobitnost.

V takem stanju je beloruski narod našla svetovna vojska l. 1914. Ko so Nemci okupirali zahodni del Belorusije z Vilno in Grodnim, so znali pridobiti tamkajšnji narod za sebe s tem, da so v vseh okupiranih krajih otvorili narodno šolstvo, najprej ljudsko, potem pa srednje, o čemer se za časa carskega režima niti govoriti ni smelo. Razumljivo je, da so s tem stopile na dan vse skrite in uspravane sile naroda. Začenja se organizacija narodnih sil, tako gospodarskih kakor kulturnih ter političnih. Prevrat l. 1917 v Rusiji je izpremenil politično stanje v Belorusiji vhodno od nemško-ruske fronte popolnoma. Tudi tam se je začelo svobodnejše dihati in gibati, ko so odpadle verige carskega režima. Dela je bilo ogromno, na razpolago pa je bila le mala, a mlada in navdušena armada kulturnih delavcev. Oba dela, tako Beloruski pod ruskim režimom in drugi pod nemškim, sta nastopila skupno ter sklicala v Minsk vse-beloruski kongres, ki naj izrazi voljo in težnje naroda. Tukaj se je izvolil izvršilni komite, »ljudski sekretariat«, ki je dne 25. marca 1918. leta proklamiral Belorusijo kot svobodno in samostojno »Belorusko ljudsko republiko«.

Toliko zaenkrat o zgodovini beloruskega naroda. V prihodnje napišem o gospodarskem, kulturnem in političnem stanju v sedanosti. Na to pa se hočem dotakniti verskega problema, ki je v Belorusiji posebno kompliciran, ker imamo tamkaj katoliške latinskega obreda, grkokatoliške in pa pravoslavne.

Politične novice.

✚ Jutrovo stokanje. Odkar se je začela v mladodemokratskih vrstah razkrinkavati afera za afero, ena nemoralnejša od druge, gre demokratska stranka narazen. Kar je bilo v njej konservativnejših elementov, ki še nekaj drže do poštenosti v politiki, ji sedaj obračajo hrbet in iščejo poti za novo stranko. In to ravno pred občinskimi volitvami v Ljubljani! »Jutro« pa ima tudi za tak slučaj pripravljen lek, eliksir proti vsem političnim boleznim. Vsem strankam in strujam slika nevarnost — klerikalnega zmaja. Stara, zlažnana pesem, ki zviabi danes samo še kakega demokratskega jamrova, ki je prespal sedanjo dobo za pragom domače hiše. Neverjetno je, kako nizko pri tem »Jutro« taksira svoje čitatelje in kaj vse se jim upa na uvodnem mestu odkladati. Različane demokratske vrste upa zopet zlimati s trditvami, da časopisje SLS radi občinskih volitev »zlorablja uradniško vprašanje, zunanje-politično situacijo, napoveduje padec vlade, širi fanatizacijo o razkolu stranke in sto drugih reči, ki naj bi ustvarile med demokrati malodušno razpoloženje, jih zavedle v pasivnost ter naivneže zapeljale v — abstinenco.« Aha, tu ga torej čevljev žuli! Se torej menda le nekaterim že svita in nočejo o demokratski politiki nič več slišati, kar potrjuje tudi »Slovenski Narod«, ki poroča, da se je razdor med mladinsko skupino v demokratski stranki in somišljeniki dr. Ravniharja tako poglobil, da se zdi vsačo izravnanje nesoglasij malodane izključeno. Dr. Ravniharjevo glasilo namiguje celo, da se snuje v Ljubljani nova grupacija (dr. Breznik naj nam odpusti, če po SLS citirano to grdo spakedranko), ki bo zadovoljila pretežno večino »naprednih vojevcev«. Zato mačje solze! Da »Jutro« svojih trditvev o časopisju SLS samo ne smatra za resno, kakor tudi ne svojih čitatelev, dokazuje nekaj vrst nižje v uvodniku, ki priznava: »Splošna zmešnjava v naprednih vrstah od skrajne levice do skrajne desnice je sigurno jamstvo za klerikalno zmago.« Torej širi tudi »Jutro« — fantazije. Dobro si bo pa zapomnilo uradniško »Jutro« naša stvarna poročila o uradniškem vprašanju in našo nad vse pravičeno kritiko vladnega postopanja in

farbanja, zlorabo uradniškega vprašanja. Zlorabljali bi radi uradniško samo tisti, ki jih vodi a nos, pa zahtevajo od njih, da hvalijo šibo, ki jih po krivici tepe! Sklepi finančnega odbora glede plač vse — Turčija ta teden še ne odgovori. Ni nobenega upanja, da bi angorska vlada še ta teden odgovorila na noto zaveznikov. Odgovora je pričakovati šele prihodnji teden. Danes se bo francoski ministrski svet bavil s položajem v Orientu.

✚ Kaj namerava Venizelos? Venizelos se nahaja v kopališču Trouville, odkoder se bo vrnil v soboto v Pariz. Venizelos se v Trouvilleu posvetuje z odličnimi osebnostmi iz Grčije, da se določi razmerje Grčije do velikih sil. V Parizu so vznemirjeni glede stališča, ki ga misli nova grška vlada zavzeti napram zaveznikom.

Dnevne novice.

— Brnski orlovski tabor v filmu kaže od 29. sept. dalje kino Apollo v Brnu. Film je dolg 2500 m in predstavlja vse glavne točke mesec dni trajajočih slavnosti, pri katerih je glavne dni sodelovalo tudi 1200 Jugoslovancev in gostje skoro vseh evropskih držav ter S. Amerike. V doglednem času pride ta film tudi v Ljubljano.

— Prodajalna K. T. D. H. Ničman nazznanja sopvpraševalcem, da je četrti zvezek Dr. M. Opekovičev govorov že v tisku.

— Kateri zdravstveni zavodi so oproščeni poštne. Poštno ministrstvo je odredilo, da se mora zakon o poštinski prostosti uporabljati po svojem smislu tudi za dopise različnih zdravstvenih zavodov, ako so ti zavodi državni. Ambulatoriji v bolnicah v Ljubljani, Mariboru in Celju, državna ambulatorija za spolne bolezni v Ljubljani in Mariboru, bakteriološki postaji v Ljubljani in Mariboru, dispanzer za matere in dojenčke v Ljubljani in Materinski dom v Ljubljani so prav tako drž. zdravstveni zavodi kakor občne javne bolnišnice, blaznice in hiralnice. Zato so ti zavodi prav tako oproščeni poštne kakor oni dobrodelni zavodi, ki so naštet v členu II., točka 10. zakona o poštinski prostosti.

— Še druga dobrot državnih službe! O bedi državnih nameščencev čivkajo že vrabci na strehi. Zato je naravnost škandal, da si mora državni uslužbenec v današnjih dneh kupovati pisarniške potrebščine iz svojega žepa, zakaj kopirni svinčniki, ki jih uradništvo v uradu dobiva, so tako slabi, da ni mogoče z njimi pošteno pisati. Da uradnik ne nadleguje načelnika za svinčnik, ki je itak najslabše vrste, si ga raje za svoje kronice kupi takega, da z njim lahko čitljivo piše. Na ta način oškoduje uprava uboge uradnike pri enem večjem uradu za tisoče. Ko bomo na zimo še premog in drva nosili v urad, da si bomo v njegovih ledenih lokalih za silo ogrevali otrple prste, tedaj se bomo pa še bolj srečne šteli, da smo državni uradniki in uslužbenci v toliko zaželjeni Jugoslaviji. — Eden v imenu prizadetih.

— Bogata sadna letina in njene nevesele posledice. Prijatelj našega lista nam piše: Lepa je naša dolina, da se more malokateri slovenski kraj kosati z njo. — Le tošnji pomlad je vse: vrt, polje in travnik najlepše kazalo. A presuho poletje je bilo krivo, da ni bilo pričakovanega pridelka. Ampak sadja je pa vendar toliko, da stari ljudje ne pomnijo bolj sadonosne jeseni. Da se bo dosti sadja nasušilo za zimo, je umevno samo ob sebi. In pametno je to. A prav se nam ne zdi, da se je toliko sadja porabilo za žganje in pijejo ga prav iz kozarca. In posledice? Pretepi. Dvema se je omračil um od samega alkohola. Morala sta v bolnico v Ljubljano. Žalostna slika iz našega lepega kraja.

— D'Annunzio — tretjerednik? »Cittadin« poroča, da je D'Annunzio obiskal samostan v Maguzzanu in izrazil željo, da postane tretjerednik. V katoliških krogih so sprejeli to vest samoumevno z rezervo. Sicer pa D'Annunzio že dalj časa kuje drhovno izpremembo.

— Neoddatne poštne pošiljke za avgust 1922. V poštini uradih je nabi razglas o poštini pošiljkah meseca avgusta 1922, ki se niso mogle oddati. Te pošiljke morajo naslovniki ali pošiljatelji tokom tega leta dvigniti na ljubljanski glavni pošti, drugače zapadejo.

— Iz zdravniške službe. Imenovan je za začasnega okrožnega zdravnika v Radenci dr. Jan Sedlaček, za šefa bakteriološke postaje v Celju dr. Jakob Rebernik, za šefa bakteriološke postaje v Ljubljani dr. Amalija Simec.

— Smrt na nesreči. Splavac Franjo Matek je vozil s splavom drva po Savi proti Zagrebu. Med vožnjo se mu je pri Loki splav razpadel in Matek je izginil v valovih Save.

— Izprememba v brezžični brzojavni zvezi z Ameriko. Francoska poštna in brzojavna uprava je odstopila brezžično brzojavno zvezo med Francijo in Ameriko (New York) družbi »Radio France«. Ta družba prevzema brzojavke za Zedinjene države in vse ostale države severne Amerike, dalje za srednjo in južno Ameriko ter za Antilske otoke, torej za vso Ameriko. Pristojbina za navadne brzojavke potuje »Radio France« je vedno

za 20 zlatih centimov pri sededi nižja nego preko »Voies du Nord«.

— Tatvine. Ignaciju Hude, ki se je vrnil iz Amerike v Mirno peč na Dolenjskem, je dne 23. t. m. v vlaku od Postojne do Ljubljane zmanjkal ročni kovček iz rumenega usnja, v katerem je bil fotografski aparat znamke »Kodak«, hlače, suknjic iz temnega blaga ter nekaj spodnjega perila v skupni vrednosti 120 dolarjev. — Trgovcu Ivanu Levstiku na Rakeku je bilo ukradeno kolo znamke »Tribuna«, vredno 5000 K.

— Poneverba. Okoli 50 let stara ženska, Micka po imenu, stanujoča baje nekeje v Šiški, ki včasih tudi berači in prerokuje na karte, je bila nekaj dni zaposlena kot poljska delavka pri posetnici Mariji Pirc v Mlaci, obč. Tunjice. V nedeljo, dne 24. t. m. je Micka zaprosila Pirčevo, naj ji posodi obleko, da gre v cerkev, češ, da je njena preslaba. Pirčeva ji je posodila krilo, bluzo, svileno ruto in skoraj nov dežnik. »Micka« pa se doslej še ni vrnila in je oškodovala Pirčevo za 2000 kron.

Štalarske novice.

✚ Divjanje Wranglovcev v St. Ilju. Odkar so Wranglovci izvedeli, da jih bo zamenjala finančna straža, so pričeli še bolj divjati. V soboto so zasledovali dva fanta še 500 korakov čez mejo in enega do smrti ustrelili. Drugi dan je prišel v St. Ilj po uradnem opravku cestni mojster. Ker je hotel peš, je bil utrujen in je stopil v neko gostilno. Tam je dobil polno sobo pijanih Wranglovcev, njihov kapetan je pa ležal pod mizo. Wranglovci so mislili, da je cestni mojster policijski detektiv, ki je prišel poizvedovat o ustreljenem fantu. Prišli so ga hruliti, kapitan, ki je medtem zlezel izpod mize, ga je pa sirovo sunil v prsi. Končno so vsi Wranglovci navalili na cestnega mojstra, kateremu se je le s težavo posrečilo, da je ušel skozi vrata.

✚ Poskušen samomor. V Zidanem mostu se je v torek, dne 26. t. m. ustrelil elektrotehnik Stefan Laznik. Težko ranjenega so prepeljali v celjsko bolnišnico. Kaj je Laznika privedlo do tega koraka, ni znano.

✚ Tatvina na mariborski razstavi. Na mariborski razstavi je bilo vzeto šolskim sestram nekaj vezenin v vrednosti 3200 K. Tatice so prijeli.

Gospodarstvo.

✚ Koliko tujega denarja se sme izvoziti iz Češkoslovaške. Iz Češkoslovaške se sme po novi odredbi izvoziti franc. frankov 1000, lir 1200, nemških mark 10.000, holandskih goldinarjev 150, sv. fr. 300, norveških kron 300, danskih kron 300, šv. kron 200, belg. fr. 600, angl. funtov 15, dolarjev 50, lejev 5000, levov 5000, dinarjev 4000, avstrijskih kron 300.000, ogrskih kron 30.000 in poljskih mark 100.000 na osebo. Za družino 50 odstotkov več.

✚ Aktivnost naših železnic. V belgrajskem »Novem Životu« poroča generalni inšpektor prometnega ministrstva Ilić o dohodkih in izdatkih naših železnic, o katerih prihaja do zaključka, da se je finančno njihovo stanje znatno popravilo in da so danes aktivne. Leta 1919—1920 so znašali železniški bruto dohodki 161.698.819-96 Din, a v letu 1920—1921 550.032.992-32 Din. V šestih mesecih 1921 in v četrtih mesecih 1922 pa znašajo dohodki 775 milijonov 832.541-17 Din. Če prištejemo k temu še dohodke iz mesecev maj in junij, potem bodo znašali dohodki za leto 1921—1922 najmanj 935.832.540 Din. Železniški izdatki pa so znašali v letu 1919—1920 262.150.367-18 Din, v letu 1920—1921 pa 625.787.595-51. Izdatki za drugo polovico 1921 in za štiri mesece t. l. znašajo 702 milijonov 343.763-77 Din. — Brez meseca maja in junija bi torej presegali dohodki izdatke za 107 milijonov 941.176-58 Din.

✚ Avstrijske tvornice za železniške vagonne so v polnem obsegu zaposlene. Obe avstrijski veliki tvornici za vagonne, t. j. graška in simerinška, sta dobili inozemska naročila v znesku 50 milijard kron. Sicer ste imeli imenovani tvornici še toliko naročil, da je bilo obratovanje za šest mesecev zagotovljeno. V finančnih krogih se govori, da se neki nemški konzern »Evo« zanima za graško vagonsko tvornico.

✚ Stanje papirnatga denarja na Angleškem. Dne 21. t. m. je bilo v Angliji v prometu za 121 milijonov 301.000 funtov šterlingov papirnatega denarja v prometu (dne 12. t. m. 122.062.000), metinske podlage pa je znašala 127.427.000 funtov šterlingov.

✚ Carinski aggio v Nemčiji. Od 27. t. m. do 3. oktobra znaša carinski aggio v Nemčiji 34.400%, mesto dosedanjih 35.000%.

✚ Lesna borza se osnuje prihodnje dni v Budimpešti.

✚ Zvišanje tarifov na bolgarskih železnicah. S 1. oktobrom bodo zvišani tarifi na bolgarskih železnicah za 30 odstotkov.

✚ Prepovedan izvoz prešičev iz Rumunije. Rumunski ministrski svet je popolnoma prepovedal s 20. septembrom 1922 izvoz prešičev.

BORZA.

Zagreb, 28. sept. Berlin 3.75, Italija 2.78%, London 292, Newyork 65—66, Pariz 4.98—5.02, Praga 2.02—2.03, Dunaj 8.50—9, Curih 12.10—12.31. — Dolar 64.

Curih, 28. sept. Pešta 0.21, Berlin 0.31%, Italija 22.60, London 23.55, Newyork 536, Pariz 40.55, Praga 16.60, Dunaj 0.00%, Sofija 3.15, Zagreb 1.80, Varšava 0.06, Holandska 207.75. n. a. krona 0.00%.

Ljubljanske novice.

✚ Dohod papeževga nuncija Pelegrinetti. Včeraj popoldne se je z brzovlakom pripeljal v Ljubljano papežev nuncij Pelegrinetti, ki ga je na kolodvoru sprejel ljubljanski knezoškof dr. Jeglič na čelu zastopnikov duhovščine in zastopnikov katoliških organizacij. Na čelu duhovščine se

je poklonil nunciju g. prošt Andrej Kalan kot generalni vikar. Zastopane so bile številne deputacije kat. ženskih organizacij, kršč. soc. delavstva, SKSZ itd. Predstavljal je zastopnike g. knezoškof v slovenskem jeziku, nuncij se je razgovarjal z navzočimi v slovenskem jeziku. Po sprejemu se je nuncij v spremstvu g. knezoškofa odpeljal v škofijo.

✚ Nov odvjetnik. V imenik odvjetnikov s sedežem v Ljubljani je vpisan dr. Josip Capuder.

✚ Občni zbor »Kršč. žensk. društva« se vrši v nedeljo, dne 1. oktobra ob 1. uri pop. v knjižnici Jugoslovanske tiskarne, III. nadstropje. — Spored: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo odbornice. 3. Govori. 4. Sprememba pravil. — Na ta občni zbor, ki je za vse kršč. misleče žensktvo eminentne važnosti, so vabljena vsa ona ženska društva oz. odseki, ki so se javili k »Centralni organizaciji« ali so voljni svoj pristop v najkrajšem času prijaviti. Udeležba za članice kršč. ženskega društva obvezna. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

✚ Starejšini sestanek se vrši v petek, dne 29. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Akad. doma. V razpravi bodo važne zadeve, zato prosim zanesljive udeležbe. — Pred sestankom se bo vršila ob pol 8. uri zvečer v društvenih prostorih odborova seja. — Predsednik.

✚ Krekova prosveta. Zveza uradnic in trgov. nastavljenk priredi v nedeljo, dne 1. oktobra izlet v Kamniško Bistrico. Odhod v soboto ob pol 3, in pol sedmi uri zvečer z južnega kolodvora. Povratek v nedeljo ob 6. uri zvečer. Za sv. mašo je poskrbljeno. Vse članice in prijatelji našega društva prijazno vabljene. — Predsednica.

✚ Organizacija javnih nameščencev — somišljenikov SLS. Danes ob osmih zvečer se vrši v navadnih prostorih »Stari trg 2, I. nadst.« odborovala seja. Udeležijo naj se je vsi odborniki, ker so na programu zelo važne zadeve. — Predsednik.

✚ Pevsko društvo »Slavec«. Prihodnja pevska vaja za moški zbor je v petek 28. t. m. ob 8. uri zvečer. Za ženski zbor prihodnja vaja je v ponedeljek 2. oktobra ob pol 8. uri zvečer. Pridite vsi in točno!

✚ Društvo davčnih uradnikov za Slovenijo ima letošnji redni občni zbor v nedeljo dne 1. okt. t. l. v Justični palači in ne kakor je bilo javljeno v »Našem Glasu« na Mestnem magistratu. Opozorjamo vse člane da se bode moralo v smislu statuta centralnega združenja vršiti tudi nove volitve upravnega in nadzornega odbora. — Predsedstvo.

✚ Štedenje z električnim tokom. Na podlagi sklepov bivšega občinskega sveta se zastopstvo mestne občine resno bavi z načrti za napravo velike električne centrale na Savi. Kadar bo ta naprava uresničena, tedaj bo imela Ljubljana vsestransko dovolj elektrike na razpolago. V obstoječi elektrarni pa so stroji zlasti v jutranjih in zgodnjih večernih urah tako preobteženi, da je mestni magistrat primoran izdati tudi letos za jezenski in zimski čas iste predpise glede štedenja z električnim tokom, kakor je to storil v preteklih zadnjih letih. Če ne bo vsak posameznik po svoji moči pripomogel k varčevanju v zgodnjih večernih urah, ko je elektrarna najbolj obremenjena, tedaj preti nevarnost, da ostane zvečer Ljubljana brez elektrike. V splošnem so ti predpisi že znani iz preteklega leta. V glavnem se tičejo: 1. pisarniških prostorov, trgovin in skladišč, kjer je električna razsvetljava v mesecu oktobru po 17. uri, od 1. novembra do 1. marca pa že po 16. uri sploh prepovedana. (Izsveto so trgovine z živili in javni uradi, ki morajo imeti nočno službo.) 2. V delavnicah, gostilnah, kavarnah in drugih javnih lokalih, kakor tudi na stopniščih in hodnikih se sme med 16. in 19. uro uporabljati le polovica običajne razsvetljave. Od 19. ure dalje je dovoljena vsa razsvetljava. 3. V prostorih, kjer je poleg elektrike napeljan tudi plin, se sme med 16. in 19. uro uporabljati samo plinova luč. 4. V stanovanjih se mora štediti z elektriko od 16. do 19. ure, sicer je dovoljena poljubna poraba. 5. Uporaba električnih motorjev je dovoljena le po dnevi sicer se motorji brezobzirno odklopijo. 6. Uporaba električnih ventilatorjev in aparatov, zlasti likalnikov in električnih kuhaličkov je prepovedana od 16. do 19. ure. V ostalem času je dovoljeno. 7. Naprave novih instalacij za elektriko se načeloma prepoveduje, izvzeti so le izredni slučaj. Vsakemu, ki bi z elektriko ne štedil ali drugače ne upošteval teh predpisov, se bo ves tekot dotičnega meseca uporabljali tok zaračunal po deseterkratni ceni. Pri trikratni kazni se elektrika trajno odklopi. Mestni magistrat opozarja vsa merodajna oblastva in korporacije, da vpoštevajo te predpise in dajo dober zgled ostalemu občinstvu, ker zahtevajo to splošni interes vsakega prebivalstva v Ljubljani.

✚ Iz loncem po glavi. Delavec v Vidičevi opekarni na Viču Valentin Dolinar je 25. t. m. napadel svojega tovariša Alojzija Turka in ga z lončnim loncem z vso silo udaril po glavi. Prebil mu je klobuk in ga ranil na glavi. Račun je plačal lonec, ki se je razbil.

✚ Policijska kronika. Dne 14. t. m. je pri izstopu iz vlaka na glavnem kolodvoru razbil neki vojak šipo pri stranišnih vratih osebnega voza. Sprevedniku, ki je zahteval od njega povrnitev škode, je odgovoril, da naj plača šipo država ter pobegnil. — Dne 23. t. m. je neznan storilec prišel skozi okno v barako v Kolodvorski ulici št. 39 ter odnesel zidarjema Francu Ruparju in Valentinu Kobalu obleke, perila in raznih drugih stvari v skupni vrednosti 21.000 kron. — Iz ljubljanske jeletnišnice je pobegnil 27letni Filip Ilie iz Splita, ki je bil radi umora obsojen na 12 let težke ječe. Doslej ga še niso dobili. — Petru Stepiču, trgovcu v Sp. Šiški, je nekdo iz šrambe na draveljskem polju upradel dve železni brani, vredni 3000 K.

✚ Otroška obleka se je našla dne 23. t. m. na poti, ki vodi z Bleiweisove ceste preko skladišča Kranjske stavbinske družbe na pot v Rožno dolino. Poizve se pri Franu Jeraju, Emonska cesta 2.

✚ Zgubljen ščipalnik. Dotični, ki je našel dne 24. t. m. v bližini šole na Vrtači ščipalnik, naj ga odda proti nagradi na policiji.

Vestnik S. K. S. Z.

Slov. kršč. soc. zveza vabi tem potom vlnudno vse svoje odbornike, dalje zastopnike osrednjih odsekov (OP, PZ, LO), pred-

sednike oz. zastopnike ljubljanskih prosvet, ženskih in moških, končno zastopnike vseh drugih kulturnih in dobrodelnih društev, da pridejo v nedeljo dne 1. okt. ob 10 dopoldne v kn.-škofijski dvorec, da skupno pozdravimo g. apostolskega nuncijsa.

Predsednik.

Cerkveni vestnik.

c Kongregacije pri oo. jezuitih začno svoje redne sestanke šele z 8. oktobrom, ker delo v novi kapeli še ni dogotovljeno. Kongregacija mož ima tedaj skupno sv. obhajilo in sestanek drugo nedeljo v oktobra, meso prve nedelje.

Orlovski vestnik.

Orlice - dijakinje! Danes zvečer ob pol 8. uri začnemo zopet z redno telovadbo.

Narodno gledališče.

Red za prvi teden.

DRAMA.

Nedelja, 1. okt.: HLAPEL. Otvoritvena predst. Izv. Ponedeljek, 2. okt.: HLAPEL. Red A. Torek, 3. okt.: ZAPRTO. Sreda, 4. okt.: R. U. R. Izven. Četrtek, 5. okt.: R. U. R. Red B. Petek, 6. okt.: ROMANTICNE DUŠE. Izven. Sobota, 7. okt.: ROMANTICNE DUŠE. Red C. Nedelja, 8. okt.: R. U. R. Izven. Ponedeljek, 9. okt.: HLAPEL. Red D. Torek, 10. okt.: ZAPRTO.

Začetek vseh ob 8. uri zvečer.

Iz gledališke pisarne. Narodno gledališče v Ljubljani odpre sezono 1922-23 v nedeljo, dne 1. oktobra ob 8. uri zvečer. Vprizori se na novo Cankarjeva drama v petih dejanjih »Hlapci«. Sledeča noviteta je Čapkova kolektivna drama R. U. R., ki je zbudila po vseh odrih, koder se je dozdaj igrala, sijajne uspehe. Igra je opremljena z originalnimi dekoracijami in pohištvo. V petek, dne 6. oktobra bodo imeli ljubitelji pokojnega Ivana Cankarja priliko, videti njegovo prvo dramsko delo »Romantične duše«. Drama ni zanimiva samo kot posmrtno delo in prvenec našega najodličnejšega dramatika, temveč vsebuje že vse polno izredno uspešnih in dovršenih scen, ki kažejo že takrat bodočega mojstra. Nadaljnje predstave v dramati bodo Ibsnova igra v štirih dejanjih »Hedda Gabler«, Maughamova komedija v šestih dejanjih »Zivi mrtveci«. V »Heddi Gabler« igra naslovno vlogo članica beogradskega Narodnega pozorišča gospa Marija Vera. — Operne predstave se pričnejo v nedeljo dne 8. oktobra.

Ljudski oder.

Predprodaja vstopnic za otvoritveno predstavo v nedeljo dne 1. oktobra za noviteto »Potrlov greh«, dramo v treh dejanjih — od danes naprej vsak dan od 5. do 7. ure popoldan, potem v nedeljo od 9. do 12. ure dopoldan v pisarni Ljudskega odra (Ljudski dom, 1. nadst.) in zvečer od 6. ure naprej do začetka predstave pri blagajni.

Prosveta.

pr Socialna Misel, 9. številka, september: Bogumil Šedivy (Belgrad): Misli o versko kulturnem sblizanju s srbskim narodom. — Dr. A. Gosar:

Padanje valute in problem varčevanja. — Cosmopolita: Boj za vzhod (Angleški imperializem v Orientu). — Janko Kralj: Zemljiška reforma po vojni. — Ivan Bukovnik: Mednarodna zakonodaja glede 8 urnega delavnika. — I. P.: Kongres javnih delavcev v Zagrebu. — Pregled knjig in revij: »Revolta zoper avtoritet«. — Gospodarska geografija. — Die Menschheit. — Sozialistische Monatshefte. — Jahrbücher für Nationalökonomie u. Statistik. — Weltwirtschaftliche Solidarität der Völker. — Die Neue Rundschau. — Critica sociale.

pr V založbi bivšega ilustriranega lista »Plamen« so izšle, deloma kot ponatis iz »Plamena«, v lični žepni obliki nastopne knjige: Rado Murnik: Zenini naše Koprnele, z 42 ilustracijami, ilustriral S. Santel (112 strani). Cena 6 Din (24 K). — Ivan Zorec: Zmote in konci gospodarske Pavle, povest (202 strani). Cena 7 Din (28 K). — I. S. Orel: Pastir in sanke, kriminalni roman iz polpreteklega doba (232 strani). Cena 7.50 Din (30 kron). — Po pošti za vsako knjigo 1.60 K več, za vse tri knjige 5 K več. — Razprodajalcem običajni popust. — Naročniki bivšega ilustriranega lista »Plamen«, ki so plačali celoletno naročnino, dobijo vse tri knjige kot odškodnino za preveč plačano polletno naročnino. Naročila sprejema in odpravlja Založba ilustriranega lista »Plamen« Jos. Prunk, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 14 II.

pr »Naša Otadžbina«. List za opisovanje kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Revija izhaja v Karlovcu. Pred seboj imamo 6., 7. in 8. številko, ki tvorijo nekako celoto zase. Lepi zvezek je opremljen z 19 slikami, izmed katerih naj omenimo slike kraljeve dvojice, pogled na Bled, grad Suvobor, ožine Vintgarja, slike zdravilišča Topulske itd. Slike spremlja več opisov najlepših jugoslov. krajev. Troštevila stane 15 Din in se dobiva po ljubljanskih knjigarnah. Abonement za št. VI—XII je 28 Din. V slučaju aboniranja do konca leta stane torej ta troštevila 12 Din. Že izišle številke I—V se dobe v uredništvu »Naše Otadžbine«, Karlovac, Rakovačka ul. 27 (prof. Dusan Jakšić).

Mendlove slavnosti v Brnu.

Gregor Mendl je bil opat samostana oo. avguštincev na Starem Brnu in se je bavil z biološkimi raziskavanji zlasti v letih 1850—1868. Znanstveni mednarodni svet stavlja danes Mendlovo ime poleg imen Kopernika, Newtona, Pasteurja in Ampèra.

Kot redovnik kaplan se je pečal v obsežnem vrtu samostana (1200 jugoslovanskih izletnikov je letos o priliki orlovskega tabora imelo stan in hrano poleg tega samostana in hodilo dnevno mimo spomenika opata Mendla čez Mendlov trg med samostanom in šolo) z gojenjem sorodnih vrst graha, levkoj, fuksij, belih in črnih miši, bučel itd., jih križal med seboj in študiral na njih zakone podvedovanja, prenašanja lastnosti i. dr. biološke zakone. Po l. 1853. je tudi predaval in pisal o rezultatih svojih raziskovanj, ki tvorijo danes podlago posebnemu nauku — mendelizmu, zelo koristnemu biologiji, genetiki, gospodarstvu in eugeniki. Mendl je s svojim zgledom dokazal neresničnost svobodomiselnih fraze, da se vera in znanost ne dasta združiti in da resna znanost, zlasti naravoslovje nujno vodi v brezverstvo.

Ob 100 letnici Mendlovega rojstva (r. 22. jul. 1822 v Hjučih pri Suhdolu v Šleziji) so se 22. sept. t. l. zbrali zastopniki najvišjih prirodoslovnih zavodov in organizacij v Brnu. Bil je navzoč rek-

tor univerze v Pragi prof. Němec, zastopnik predsednika republike, ki je govoril češki, nemški in angleški, prof. Bauer iz Berlina, prof. Chodat iz Zeneve, prof. Pease iz Cambridge, prof. Tschermak in drugi učenjaki iz Jugoslavije, Nemčije, Anglije, Švice, Nizozemske, Švedske, Finske, Indije in Japonske.

Na trgu Mendlovem je občina okrasila spomenik. Zbralo se je nad 2000 izbranega občinstva in godba. Gostje (okrog 250) so si ogledali tudi samostan in vrt, na katerem so odličili mal spomenik Mendlu redovni sobratje.

Sto let železnice.

Pred sto leti so začeli s prvimi poskusi, lokomotive so bile še zelo primitivne, vendar so pa že prepeljale 30 ton po 1000 kg in dosegle na uro hitrost 6 km! A kmalu je bilo bolje, poskus je sledil poskuku, l. 1823 je Stephensonova lokomotiva »Vzorec I.« vlekla že 90 ton in dosegla hitrost 24 km; leta 1819 so prišli že na 48 km, Stephensonova lokomotiva »Rocket«, ki je te kilometre prevozila, imenujejo prvo moderno lokomotivo. Dne 15. septembra 1830 so otvorili progo Liverpool—Manchester in od tedaj naprej je slavila železnica svoj zmagoslavni pohod po celi zemlji, v prvi seveda v deželah najvišje gospodarske stopnje oziroma zmernotoplega pasu. Tabela nam pokaže razvoj:

1830:	332 km	1880:	372.000 km
1840:	7.700 km	1890:	617.000 km
1850:	38.600 km	1900:	790.000 km
1860:	108.000 km	1910:	1.030.000 km
1870:	210.000 km	1913:	1.104.000 km
		1917:	1.140.000 km

1.100.000 km je pa skoro osemindvajsetkratni zemeljski ekvator ali pa trikratna razdalja od zemlje do meseca.

Zanimivejša je še slika, če pogledamo na razvoj v odstotkih. Leti 1830 do 1840 se seveda ne dasta primerjati.

Prirastek v odstotkih:

1840—1850:	401%	1880—1890:	66%
1850—1860:	skoro 180%	1890—1900:	28%
1860—1870:	94%	1900—1910:	30%
1870—1880:	77%	1910—1913:	7.2%
		(par let samo)	

Glede absolutnega števila je desetletje 1880—1890 prvo, 1900—1910 drugo, 245.000 : 240.000 km. Od teh 245.000 km je zgradila samo Amerika skoro 157.000, Unija sama 118.000 km — vse avstro-ogrsko železnice so imele pa pred vojsko 48.000 km dolžine —, številke, ki jih najbrž ne bo doseglo nobeno desetletje več. Tudi od onih 240.000 km v desetletju 1900 do 1910 pride na Ameriko večina, 124.000, na Unijo 77.000 km. Unija gradi še kar naprej, zlasti na zahodu, a večinoma se v zadnjih časih omejuje na prezidavanje

starejših prog, ki so jih polagali začetkom kar na slepo, kakor je pač prišlo. Drugače je pa v Južni Ameriki, kjer je še vse polno prometnih pustinj, zlasti napredek Brazilije je v zadnjih časih velikanski.

Pozno sta začeli Azija in Afrika, a gre sedaj tem hitreje. Dočim je zgradila Azija v desetletju 1870 do 1880 samo 8100 km železnice, jih je v desetletju 1900 do 1910 skoraj 42.000 km. Tudi Afrika očitno napreduje, 1880—1890 4800 km, 1900—1910 pa 16.800 km. Skoro vse železnice v teh dveh kontinentih so v evropskih rokah, izjema je Japonska, deloma Kitajska, malo na Turškem.

Največ železnice ima Amerika, koncem leta 1910 nad 526.000, koncem leta 1913 nad 570.000 km. Leta 1880 je bilo Amerika 50% vseh železnice, l. 1890 54%, l. 1900 skoro 51%, l. 1910 51%, l. 1913 pa skoro 52%. Razmerje Evrope do Amerike je bilo tako-le

	Evropa	Amerika	Evropa	Amerika
1850:	100	62	1890:	100
1860:	100	104	1900:	100
1870:	100	50	1910:	100
1880:	100	104	1913:	100

Dobro se opazi znano desetletje 1880 do 1890. Na Unijo je prišlo koncem l. 1910 okoli 390.000 km, torej tri četrtine vseh ameriških prog in okoli 38% vseh železnice na svetu. Sredi leta 1914 424.000 km. Pač pa v prihodnje ti odstotki ne bodo več tako visoki, ker je Unija razen na zahodu že precej nasičena; se že vidi, kajti sredi l. 1917 428.000 km.

Evropski odstotki na svetovnem železniškem omrežju so bili ti-le: Leta 1880 49%, l. 1890 nad 36, 1900 skoro 36, 1910 nad 32, 1913 nad 31%. Amerika in Evropa — najvišja kulturna stopnja — skupaj 1880 99%, 1890 90, 1900 skoro 87, 1910 nad 83, 1913 83%. Znamenje, da tudi drugod dobro zidajo. V kilometrih Evropa leta 1913 346.000 km, Azija že 108.000 ali domalega 10%, Afrika 44.000 = 4%, Avstralija 35.000 = 3.2%. Leta 1910 so odstotki skoro isti, kilometri 102.000, 37.000 in 31.000.

Vsa drugačna je pa slika, če primerjamo število železniških kilometrov s površino dotičnega kontinenta in pa nadalje odstotke kilometrov na številu vseh železnice z odstotki, s katerimi je soudeležena ta ali ona zemljina na skupni površini zemlje. Evropa ima 7.4% površine suhe zemlje in 32% železnice, Azija skoraj 33 in 10, Afrika nad 21 in 4, Avstralija ca 7 in 3, Amerika ca 30 in 51%. Rusija v Evropi in Aziji je obsegala skoraj 17% površine suhe zemlje, a je bila soudeležena pri železniceh samo s 7%, Nemčija 0.4 in 6%, Unija 7 in 38%, Kitajska skoraj 9 in komaj 0.8, Belgija pa 0.022 in tudi 0.8%! Jugoslavija 0.18 in 0.9.

Ima prednost v vseh svetovnih delih.

Na nove došlo: polne gume, pnevmatike, gume za bicikle, izvoške itd.

Zahtevajte znižane cene!

Glavno zastopstvo:

VIKTOR BOHINEC

Ljubljana, Poljanska cesta št. 5

Mlad, ožen. brez otrok, pošten in trezen zidar išče mesta hišnika za takoj ali pozneje. Pismene ponudbe na upravo lista pod »HIŠNIK«. 4051

VILA

s stanovanjem v Ljubljani naprodaj!

Naslov daje ALOMA COMPANY, LJUBLJANA, Kongresni trg 3, 1. nadst.

Na stanovanje in hrano

sprejemem takoj dve gospodični, ali dijaka (dijakinji) oziroma 2 gospoda. (Poseben vhod, elektr. luč.) — Naslov pove uprava lista pod številko 4063.

Kupim par dobro ohranjenih pletilnih strojev.

Ponudbe pod »Pletilni stroj 4062« na upravnštvo »Slovenca«.

SKLADIŠČNIK lesne trgovine, tudi pisarniška moč, samski, 20 let star, temeljito verziran v lesni stroki, prejemanja, oddaji, ekspediji itd. ISČE SLUŽBE. Ponudbe pod »TAKO! 4092« na upravo lista.

PRODAM 10 vagonov suhih BUKOVIH DRV.

ležeče v Ljubljani. Ceno in naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 4080.

redna konzorcij »Slovenca«.

ČEBELARJI, pozor!

23 obljubljenih KRANJICEV, izbrani plemenjaki, radi selitve naprodaj. — Vprašati: JOS. HRIBAR, Kranjskagora št. 53.

GOSPODIČNA ISČE

INSTRUKCIJE za meščanske ali nižje gimnazijske razrede. — Ponudbe pod »Instrukcija« na upravo »SLOVENCA«.

KOT SLUGA

v kakem bančnem ali večjem trgov. podjetju išče inteligenten, zanesljiv, soliden mož srednje starosti, ki so mu kot domačinu dobro znane ljublj. pisarne. Ponudbe na upravo pod »Sluga 4091«.

NAPRODAJ

MOTORNO KOLO

znamke »MOTOSACOCHE«, 2 cilindra 3HP v zelo dobrem stanju. — Vprašati v Uradu Ljubljanskega Velesejma.

RAZPIS

službe občinskega tajnika Občina DOL pri Hrastniku razpisuje s tem službo OBČINSKEGA TAJNIKA za takojšnji nastop. Stanovanje, kurjava in razsvetljava prosta, glede višine plače naj se prošilci izjavijo sami v ločeni prošnji.

Zupanstvo Dol pri Hrastniku, 22. 9. 1922 Zupan: JAKOB DRAKSLEK.

Inserati v »SLOVENCU« imajo popolen uspeh!

Novosti!

Za damske plašče v veliki izbiri.

A. & E. Skaberné Ljubljana, Mestni trg 10

CARL kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih **Naftomazilo**, ki je brez duha in ne maže perila. 1 lonček za 1 osebo po pošti 5 Din. pri **TRNKOCI, lekarna Ljubljana, Slovenija.**

JAKOB PAVLIČ

obl. izkušeni tes. mojster. DOMŽALE. Slov. občinstvu naznanjam, da sem pričel iz- **tesarsko obrt.** Izvršujem natančno po danih in lastnih načrtih. Projekti in načrti lastne izdelave.

Bluze

spodnja krila, predpasniki, stezniki

najceneje pri:

A. Šinkovc nasl. K. Soss Ljubljana, Mestni trg šte. 19.

Bukova drva in oglje

vsako množino, KUPI

Ludovik ILERŠIČ :: Ljubljana.

Perfekten knjigovodja

s posojilniško večletno prakso želi službo v Ljubljani ali neposredni bližini Ljubljane v kakem večjem podjetju. — Eventuelne ponudbe na upravnštvo »Slovenca« pod šte. 4059.

Absolventinja praškega konservatorija ima še nekaj prostih ur za **!! pouk klavirja !!** v najlepši legi, ima naprodaj Jos. Tribuč, Glince št. 37.

V najglobljejši žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je naša nad vse ljubljena mati, stara mati in teta, gospa

MARIJA SLOVNIK

po kratki, mučni bolezni, previdna s tolažili sv. vere v starosti 57 let v torek ob pol 5. uri popoldne mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v petek, dne 29. septembra ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Reber št. 15, na pokopališče k Sv. Križu.

Blago pokojnico priporočamo v molitev in blag spomin.

Ljubljana, dne 28. septembra 1922.

Zalujoče rodbine:

SLOVNIK, LEKŠE, POGAČNIK.

Brez posebnega obvestila.

Stavbene PARCELE v najlepši legi, ima naprodaj Jos. Tribuč, Glince št. 37.

Staro lito železo v vseh množinah kupujemo

Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani.

CIRKVENICA

Hotel Therapia

Casino (Cercle Prive)

otvorjeno dnevno.

z vsemi atrakcijami francoske RIVIERE

Bližnja pojasnila daje Uprava Cercle des Etrangers — Cirkvenica